

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือน เป้าหมายของการออมภาคครัวเรือน และศึกษาถึงทัศนคติและพฤติกรรมของครัวเรือนในด้านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดพิษณุโลก

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย (1) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการออกแบบสอบถามครัวเรือนจำนวนทั้งสิ้น 520 ตัวอย่าง และ (2) ข้อมูลทางสถิติที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดเก็บรวบรวมไว้ รวมทั้งข้อมูลและจากงานวิจัยต่าง ๆ การศึกษานี้้นนอกจากจะวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของพฤติกรรมของครัวเรือนและทัศนคติในด้านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังได้วิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน โดยการสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการออมภาคครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือนโดยรวมของจังหวัดพิษณุโลกคือ รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน อาชีพเสริมของครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน อาชีพเสริมของครัวเรือน และการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม แต่เมื่อพิจารณาแยกเป็นเขตเมือง เขตชลประทาน นอกเขตชลประทาน และเขตเทือกเขาพบว่า (1) ในเขตเมือง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือนทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนใน

ทิศทางตรงกันข้าม (2) ในเขตชลประทาน ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือน และอาชีพหลักของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม (3) นอกเขตชลประทาน ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน อาชีพเสริมของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน และอาชีพเสริมของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม (4) ในเขตเทือกเขา ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน อาชีพเสริมของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน และอาชีพเสริมของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม

สำหรับเป้าหมายในการออมของครัวเรือน งานวิจัยนี้พบว่า ทุกเขตในจังหวัดพิษณุโลก มีเป้าหมายที่สำคัญคือ เพื่อใช้ในยามเจ็บป่วยหรือยามชรา ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออมทรัพย์สินกับสถาบันการเงินนั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากครัวเรือนมีรายได้น้อย จึงมักเก็บเงินไว้กับตัวเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

สำหรับทัศนคติในด้านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผลของงานวิจัยยังพบอีกว่า ครัวเรือนทุกเขตมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมครัวเรือนในเขตเมือง เขตชลประทาน นอกเขตชลประทาน และโดยภาพรวมในจังหวัดพิษณุโลก มีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายที่ไม่ใช่รายจ่ายในการลงทุน และมีการก่อกองที่มีลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต ซึ่งมีแนวโน้มขัดกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนครัวเรือนในเขตเทือกเขา ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายที่ใช้ในการลงทุน และมีการก่อกองที่มีลักษณะที่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต มีแนวโน้มเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

The main objectives of this study was to find economic and social factors affecting household saving behavior, and the goals of household saving, and to study attitude and household behavior of sufficiency economy principles in Phitsanulok Province.

Data used for this study were from (1) primary data collected from 520 households by questionnaire, and (2) secondary data from various related documents of government agencies and researches. Descriptive analysis was used to explain household saving behavior and attitude toward sufficiency economy principles while multiple regressions was used to find economic and social factors affecting household saving.

The results of the study indicate that the main factors determining the household saving in Phitsanulok are household income, household asset, household main occupation, household part-time occupation, education levels of household head, and number of dependents. The changes in household income, household asset, household main occupation, household part-time occupation and education levels of household head cause changes in household saving in the same direction, while the changes in number of dependents cause changes in household saving in the opposite direction. Considering data collected from urban, irrigation, non-irrigation and mountain area, it indicates further that (1) main determinants of urban household saving are

household income, household asset, household main occupation, education levels of household head and number of dependents. The changes in household income, household asset, household main occupation and education levels of household head cause changes in household saving in the same direction, while number of dependents relate to household saving in opposite direction, (2) for irrigation household, the main determinants of household saving are household income, household main occupation and number of dependents. The changes in household income and household main occupation cause changes in household saving in the same direction, while number of dependents relate to household saving in opposite direction, (3) for non-irrigation household, the main determinants of household saving are household income, household main occupation, household part-time occupation and number of dependents. The changes in household income, household main occupation and household part-time occupation cause changes in household saving in the same direction, while number of dependents relate to household saving in opposite direction, (4) for mountain range household, the main determinants of household saving are household income, household asset, household main occupation and household part-time occupation and number of dependents. The changes in household income, household asset, household main occupation and household part-time occupation cause changes in household saving in the same direction, while number of dependents relate to household saving in opposite direction.

The study also has found that the most important purpose of saving of all areas in Phitsanulok is precaution against sickness and old. Low income households, who have no saving accounts with banks and financial institutions because they prefer to keep cash in hand for daily spending.

Moreover, this research also discovered that all households agree moderately with sufficiency economy principles. Household behavior of urban, irrigation, non-irrigation and all area mostly had their expenses that were not for investment, and their debt were not for future income, the behavior against sufficiency economy principles. While the households in the mountain area mostly had their expenses for investment and had debt for future income, the behavior coincided with sufficiency economy principles.